

1 Mayıs 1977 Tartışması: Aydınkçılık, Liberalizm ve Devrim 2012-12-05 10:51:00

Halil Berkday'ın 2 Mayıs'ta Habertürk'te yayınlanan ve yalanlara ve gerçeklerin açık bir biçimde çarpıtılmasına dayanan 1 Mayıs 1977 değerlendirmesi geniş bir yankı yarattı. O bu açıklamasında şöyle diyordu:

Devletin sola yapamayacağı bir şeyi sol kendi kendisine yapmış, ortaya bir feaat çıkmıştı. Daha sonraki yıllar içinde bir sürü palavra atıldı. 35 yıl boyunca, davulcunun şahidi zurnacıdır misali, bu palavralar gerçek kabul edildi. O günlerde daha doğmamış olanlar geçip karşıma keskin nişancılardan bahsetmeye başladı. Sol, kendi yaptığı rezillikten bir mağduriyet efsanesi yarattı.

Berkday bu açıklamalarıyla Türk gericiliğinin her iki fraksiyonuna da hizmet sunuyor. O, bir yandan, 1970'li yıllarda Milliyetçi Cephe hükümetleriyle elele ağır suçlar işlemiş olan asker kligi ve Kontrgerillayı aklamaya ve bir yandan da darbeciliğe ve jakobenizme karşı savaşım ve milli iradenin üstünlüğü söylemleriyle kendi gericisi alternatif rejimini inşa etme çabası içinde olan İslm gericiliğinin yanında yer almaya soyunmuş gözüküyor. Burjuva devletin, yakın bir devrim tehlikesinin, güçlü bir devrimci hareketin ve işçi hareketinin baskısı altında olmadığı koşullarda yapılan bu çıkışın, sosyalizme ve Marksizm-Leninizme karşı sürdürülen bir önleyici savaş eylemi olduğunu söyleyebiliriz. Bir bölümü Berkday'ın içinde yer almış olduğu Aydınk geleneğinden gelen liberal yazarlarımızın çoğu, bu vesileyle özel olarak Türkiye devrimci hareketinin geçmişini ve mirasını ve genel olarak Marksizm-Leninizmi, devrimci demokratizmi, ama aynı zamanda devrimci zor düşüncesi ve pratiğini karalama yarışına girdiler. Örneğin, tıpkı Halil Berkday gibi yıllar boyu, Türk burjuva devleti yanlısı Aydınk hareketi içinde yönetici konumda bulunmuş olan Oral Çalışlar 2 Mayıs tarih ve 1 Mayıs katliamı ve şiddetsever sol başlıklı yazısında şöyle diyordu:

1 Mayıs katliamında, sol gruplar arasındaki şiddetsever eğilimin, yaşananların asıl sebebinin oluşturduğu görülebiliyor. Sol açısından inandırıcı özeleştirye ihtiyaç var...

Sonuç olarak, 1 Mayıs 1977 katliamında, sol gruplar arasındaki çatışmacı ve şiddetsever eğilimin, yaşananların asıl sebebini oluşturduğu görülebiliyor.

Gene uzun yıllar Aydınlık hareketinin öndegelen yöneticileri arasında yer almış olan Gün Zileli ise, Berktaş ve Çalışlar kadar ileri gitmemekle birlikte katliamın sorumluluğunu devlet ile Maocular arasında bölüştürmeyi seçmişgözüküyor. Tarlabasında meydana gelen çatışmada Maocuların dört Uzel işçisini öldürdüklerini ileri süren bu devlet-karşıtı yazarımızşöyle buyuruyordu:

Diyelim ki, devletin gizli güçlerinin bu provokasyonun hazırlanmasında hiçbir rolünün olmadığını ya da bu konuda net deliller olmadığını düşünsek bile, Taksim Meydanı'nda ölenlerin aşağı yukarı hepsinin (Tarlabasındaki 'Maocu-Sovyetçi' çatışmasında öldürülen DİSK görevlisi dört Uzel işçisini çıkarırsak), devletin polis güçlerinin yarattığı kasıtlı panik sonucunda ezilerek öldükleri açıktır ki, solun bir kesiminin provokasyon ortamını hazırlaması gerçeği, devletin, çıplak gözle bile görülebilen provokasyonu gerçeğini ortadan kaldırmaz...

Yani, provokasyondan, Maocu ve Sovyetçi gruplar kadar devlet güçleri de sorumludur. Hatt devlet güçleri daha çok sorumludur. (1 Mayıs 1977, 2 Mayıs 2012) Zileli'nin Tarlabasındaki 'Maocu-Sovyetçi' çatışmasında öldürülen DİSK görevlisi dört Uzel işçisine ilişkin bu bilgiyi nereden ve nasıl edindiğini bilmiyorum. Benim, elimdeki kaynaklar ve internet üzerinden yaptığım araştırmaya göre, o gün silhla vurularak yaşamını yitiren dört kişi Hikmet Özkürkçü (öğretmen, 38 yaşında), Niyazi Darı (üniversite öğrencisi, 18 yaşında), Nazmi Arı (polis memuru, 26 yaşında) ve Kadir Balcı ya da Bağcı (35 yaşında). Bunlardan, mesleğini saptayamadığım Kadir Balcı (ya da Bağcı) dışındakilerin Uzel işçisi olmadıkları açık.

Berktaş, Çalışlar ve Zileli'nin bugün 1 Mayıs 1977 konusunda takındıkları tavır, onların olaylardan hemen sonra takındıkları tavırla üç aşağı beş yukarı örtüşüyor. Aydınlık hareketinin yayımladığı Halkın Sesi'nin 1 Mayıs 1977'den sonra çıkan 107. sayısında aynen şöyle yazılmıştır:

Halkın Kurtuluşu, Halkın Birliği ve Halkın Yolu'nun oluşturduğu üçlü oportünist ittifak ise bütün uyarılara rağmen birçok devrimciyi polisin tuzakına götürmüş, polise onbinlerce emekçiye saldırma fırsatı yaratmış, tam

anlamıyla provokatör rolü oynamıştır. İzledikleri başıbozuk maceracı siyaset, onları polisin ve revizyonizmin oyuncağı haline getirmiştir...

Halkın Kurtuluşu, Halkın Birliği ve Halkın Yolu şefleri ile birlikte yürünmez. Bunlarla yürüyenler halkla birlikte yürüyemezler. (Aktaran Nail Güreli, İki Bir Mayıs, İstanbul, Gür Yayınları, 1979, s. 279-80) Berktaş, Çalışlar ve Zileli'nin, Aydınlık hareketiyle ilişkilerini kesmelerinden yıllar sonra, hı bir Aydınlıkçı ruhu taşıyor olmalarını ve devlete karşı değilse de mesafeli olduklarını ileri sürmelerine rağmen bu olayda devletin yanında saf tutmalarını görmek ilginç, ama pek de şaşırtıcı değil.

* * * * *

Başka kalemler tarafından da desteklenen bu ideolojik saldırı kampanyası, solun kendi geçmişi, tarihi ve hatalarıyla hesaplaşması talebiyle yürütülmektedir. Bu talebin, ikiyüzlülüğün doruğu olduğu tartışma götürmez nasıl onmilyonlarca insanın kanını dökmüş olan Alman Nazileri, Japon militaristleri, ABD emperyalistleri ve onların liberal kuyrukları kendi komünistleri ve devrimcilerini özeleştirme vermeye çağırma hakkına sahip değillerse, elleri Balkanlar, Ermeni, Süryani, Rum, Arap, Kürt halklarının kanıyla lekeli olan Osmanlı-Türk gericileri ve bugün Kürt halkının kanını akıtmaya devam eden Türk gericileri ve onların liberal kuyrukları da Türkiyeli komünist ve devrimcileri "özeleştirme vermeye çağırma hakkına sahip değillerdir. Eğer Halil Berktaş ve onun gibi düşünenler, masum insanların kanının dökülmesinden gerçekten rahatsızlık duyuyorlarsa, öncelikle milyonlarca ve milyonlarca insana kıymış olan ABD, İsrail, Britanya, Fransa, Almanya gibi kriminal ve terörist devletleri mahkûm etmekle işe başlamalı ve ardından da Yugoslavya, Somali, Afganistan, Lübnan, Filistin, Irak, Pakistan, Somali, Libya, Suriye halklarının kanını dökenlerle aynı safta yer alan ve/ ya da daha fazla kan dökmek için yanıp tutuşan Türk gericilerine ve onların Amerikalı efendilerine karşı çıkmalıdır.

Türkiye devrimci hareketinin çeşitli bileşenleri elbette geçmişte işledikleri çeşitli hatalar ve hatt suçlarla hesaplaşmalı, işçilere ve halka bu hata ve suçlarının hesabını vermelidirler. (Bu husus, Kürt ulusal hareketi için de geçerlidir.) Onlar, bu hata ve suçlara yol açan siyasal anlayışlarını, sol gruplar

arasında çatışmalara yol açan sektarizmlerini, kendi bünyelerine yer yer provokatör ajanların sızmasına yol açmış olan örgütsel hatalarını vb. gözden geçirmelidirler. Aslında bu gruplar 1970'lerden bu yana geçen süre içinde, bu tür özeleştir ve yüzleşmeleri bölük pörçük bir biçimde ya da belli ölçülerde gerçekleştirmişlerdir daha da ileri gidilerek, bu özeleştir ve yüzleşme sürecinin daha kapsamlı ve derinlikli bir biçimde yapılmasının gerekli olduğu da söylenebilir. Ne var ki ben bu gerekliliğin, neredeyse yokolma noktasına gelmiş olan Türkiye devrimci hareketin kalıntılarının öncelikli görevi olduğunu düşünmüyorum. Varolan devrimci çevrelerin öncelikli görevi Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da yeniden siyasal yaşamı etkileyen bir güç haline gelme savaşımıdır geçmişin hatalarıyla yüzleşme ve onlarla hesaplaşma görevi, ancak böyle bir süreç içinde ve ona paralel olarak yerine getirilebilir. Ama bir kez daha belirtmek gerekir: Özellikle 2001'den bu yana Ortadoğu, Orta Asya ve Afrika halklarının kanını oluk oluk akıtan Washington, Telaviv ve Brüksel'deki savaş suçluları ve devlet teröristleri ve onların güdümünde bölge halklarına karşı savaş hazırlıkları yapan gerici burjuvazi ve onun liberal uzantıları bu tartışmanın taraf ya da muhatapları olmadıkları gibi savcı ve yargıçları da asla değildirler ve olamazlar.

Berktaş'ın, Taraf gazetesinin de desteğiyle bugünlerde bu savı ortaya atmasının çok özel ya da kişisel bir nedeni olduğunu düşünmüyorum ancak bu gerici çıkışın tümüyle rastlansal bir nitelik taşıdığını ve güncel gelişmelerle ilgisi olmadığını söylemek de doğru değil. O, her şey ortadayken, bilim insanı titizliğini tümüyle bir yana bırakıyor, gerçekleri göz göre göre çarpıtmaya girişiyor ve böylelikle kendi kişisel ve profesyonel saygınlığını da yellere savurmayı göze alıyor. O, Star gazetesine konuyu değerlendirirken 1 Mayıs 1977'de yaşananların bir istihbarat operasyonu olduğunu kaydeden, 1 Mayıs 1977 olaylarının solun kendi iç hesaplaşması olamayacağını söyleyen eski MİT elemanı Mahir Kaynak'ın bile gerisinde kalıyor. O, başkalarının yanısıra Hüseyin Gülerce gibi gerici bir yazarın dikkat çektiği çeşitli olguları (yapılan çekimlerde Sular İdaresi'nin üzerinden ateş edenlerin görüntüsünün varlığı, Emniyet'in, kanıt olarak mahkemeye sunulan filmde bu görüntüleri kesmiş olması, MİT'nin katliamdan sonra hazırladığı 5 Mayıs 1977 tarihli istihbarat raporunu mahkemeye göndermemesi, Genelkurmay Başkanlığı'nın, kendi arşivinde ortaya çıkan bu belgeyi mahkemeye sunarken bunun devlet sırrı niteliği taşıyabileceğini belirtmesi vb.) ve hatt Sular İdaresi'nin üzerinden ateş

edildiğini doğrulayan ve mahkeme kayıtlarına geçen telsiz konuşmalarını ve polis ve asker ifadelerini bile görmezden gelebiliyor. (1) Ve o, gerek 12 Eylül faşizmi döneminde ve gerekse daha sonraları, egemen sınıfların esas olarak 1 Mayıs 1977'yi, solu ve devrimci güçleri suçlamak ve sergilemek için kullanmak yerine bu konunun üzerini örtmeyi tercih etmelerinden de gereken sonucu çıkaramıyor. Daha da önemlisi Berktaş, 1 Mayıs 1977'yi 12 Eylül 1980 faşist darbesine uzanan zincirin çok önemli bir halkası, ama SADECE BİR HALKASI olduğu çıplak gerçeğini görmezden geliyor. Oysa bu katliam işçi ve emekçi halk hareketini ezmek, dağınık olmakla birlikte önemli bir güce sahip olan devrimci hareketi çökertmek ve canlanmakta olan Kürt ulusal hareketinin önünü kesmek için yapılan saldırı, cinayet, provokasyon ve katliamlar sürecinin bir parçasıydı. Bu durumda Berktaş'ı ve onun ortaklarını böylesine irrasyonel ve hırçın bir tarzda davranmaya zorlayan koşulların neler olduğunu sormazlık edemeyiz. Dürüst bir burjuva bilim insanı gibi davranmaya çalışmış olsaydı Berktaş'ın kendisi de, bu çıkışına yol açan ve/ ya da zemin oluşturan objektif ve subjektif faktörler üzerinde kafa yorabilir ve bu çıkışının nedenlerini açığa çıkarabilirdi. Onun yapmadığını ben yapacağım.

Gerek iç ve gerekse dış faktörler, Türkiye'de henüz çok derin bir bunalımla ya da bir devrimci durumla karşı karşıya olmasak da özel olarak AKP hükümetini ve genel olarak Türk burjuva devletini giderek daha fazla zorlayan bir süreçten geçtiğimizi gösteriyor. Ülke içinde ezilen ve sömürülen yığınlarla ezen ve sömüren sınıflar arasındaki çelişmelerin keskinleşmeye yüz tuttuğu, bölgemizde ve dünyada ekonomik durgunluğun devam ettiği, emperyalist devletler (özellikle ABD ile Çin ve ABD ile Rusya) arasındaki sürtüşmelerin büyüdüğü, yerel çatışma ve savaşların, işgallerin ve işgallere karşı direnişlerin sürdüğü bu konjonktürün bellibaşlı öğelerini tanımlamaya çalışalım:

a) Dünya ve özellikle Avrupa ölçeğindeki ekonomik durgunluk, Ortadoğu'da esen savaş rüzgarları ve Türkiye'nin, Arap ve diğer komşularıyla ilişkilerini bozmasına yol açan saldırgan ve aptalca dış politika adımları, AKP döneminde oldukça yüksek seyreden ekonomik büyüme hızının düşebileceğini ve böylece hükümete -kısmen haklı olarak- en çok puan kazandıran başarıların tehlikeye girebileceğini müjdelemektedir. Bunun hlihazırdaki belirtileri, biriktirim oranının hı çok düşük kaldığı koşullarda Türkiye'nin cari açığını sıcak para denenen spekülasyon yabancı sermayeyle kapatmaya alışması, dış ticaret açığının

artması ve enflasyonun ve işsizliğin yükselmeye yüz tutmasıdır.

b) Üçüncü dönemini yaşayan AKP hükümetinin ve onun temsil ettiği burjuva katmanlarının elde ettikleri ekonomik ve siyasal mevziler, onları daha da gericileştirmiş, anti-demokratik ve halk-düşmanı niteliklerini daha gözle görünür hale getirmiş ve dolayısıyla hükümetin daha önce yer yer demagojik bir tarzda dile getirdiği demokratik açılıma ilişkin söylemini de bir yana bırakmasına yol açmıştır. Hızla zenginleşme ve her şeyi özelleştirme peşinde koşan yeni burjuvazi ve AKP hükümeti ile acımasız ve kurnasız bir biçimde sömürülen işçi sınıfı ve diğer emekçiler arasındaki çelişmeler keskinleşmektedir. İktidarın önemli bir bölümünü ele geçirmiş olmanın hazzıyla sarhoş olmuş gözüken İslm gericilik, kendisini doğrudan destekleyen toplum katmanları dışındaki herkese karşı saldırgan ve küstah bir tutum benimsemiş ve rejime İslm bir renk kazandırma yolundaki çabaları nedeniyle düşmanlarını arttırmaya başlamış ve toplumdaki kutuplaşmayı arttırmıştır.

c) Bu zafer sarhoşluğu ruh hali AKP hükümetini, Kürt-Türk sorununu çözme konusunda geçmişte başarısızlığı kanıtlanmış kaba kuvvet yolunu ve bilinen gerici ve şoven politikaları izlemeye ve umudunu Barzani kliğine ve ABD'ne bağlamaya itmektedir. Hükümet ve devlet Ortadoğu'daki gelişmeler bağlamında böylesi bir Kürt politikasının Türk burjuvazisinin uzun erimli çıkarları açısından siyasal bir intihar anlamına geldiğini bile görememektedir. (Tabi, Türk devleti ile Kürt ulusal hareketinin, Türkiye'de başkanlık sistemine geçilmesi karşılığında Kürtlere güdük bir özerklik sunulması temeli üzerinde gerici bir uzlaşmaya varmaları halinde bu, AKP'nin ve Türk gericiliğinin elini, bir süreliğine de olsa rahatlatabilir. Ancak böyle bir gelişmenin yaşanması olasılığının çok düşük olduğunu söyleyebiliriz.)

d) Gene bu zafer sarhoşluğu AKP hükümetini, 2011 başlarına kadar sürdürdüğü görece dengeli dış politikayı bir yana bırakmaya, ABD ile -Bayar/ Menderes kliği döneminden bu yana görülmemiş- son derece yakın bir efendi-üşak ilişkisi içine girmeye ve buna bağholarak bölgemizde kraldan fazla kralcırolü üstlenmek suretiyle Türkiye'nin izolasyonuna yol açan bir sürecin kapısını aralamaya götürmüştür. Yeni Osmanlılık olarak bilinen ve Türkiye'nin Ortadoğu ve Kuzey Afrika halkları ve devletlerine önderlik etmesi ve model oluşturması söylemiyle pazarlanan bu gerici ve hegemonyacı dış politikanın, bir çoğu yüzyıllarca Osmanlı boyunduruğu altında yaşamış olan Arap ve İslm halkları ve ülkeleri katında bir kabul görmeyeceği çok açıktır. Öte yandan

Türkiye, Malatya'da füze kalkanının kurulmasına onay vermesi ve Suriye'deki terör hareketlerini açıkça desteklemesi nedeniyle, petrol, doğal gaz alımında büyük ölçüde, turizm alanında kısmen bağımlı olduğu Rusya ve İran ile ilişkilerini zora sokmakta, hatt kendi topraklarını bu devletlerin asker saldırılarının potansiyel hedefi haline getirmektedir.

Bu gelişmelere 1 Mayıs 2012'nin, özellikle İstanbul'da (ve başka bazı illerde) görkemli ve kitlesel bir biçimde kutlanmasının yanı sıra, bazı ülkeleri (Yunanistan, Portekiz ve İspanya) gerçek bir ekonomik krizle boğuşan, bir kaçıyıldır eksi ya da sıfır büyüme yaşayan, işçi sınıfının ekonomik ve toplumsal kazanımlarının aşınmakta, yabancılık düşmanlığının artmakta olduğu ve dış politika alanında neredeyse tümüyle ABD ve İsrail'in kuyruğu haline gelmiş olan Avrupa Birliği'nin giderek kritik bir hal alan konumu eklenmelidir. Bu üç ülkede ve özellikle de Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde ırkçı, şovenist, faşist ve anti-komünist eğilimler daha önceki on yıllarda görülmedik boyutlara erişmiştir. Avrupa Birliği üyeliğinin demokrasi ve refah getireceği hayallerinin yıkılması anlamına gelen bu süreç aynı zamanda devrim olanaklarının artması anlamına da gelmektedir. Avrupa bir kez daha koşulların halklara, faşist diktatörlük ile sosyalizm arasında seçim yapmayıda yatacağı bir kavşağa yaklaşıyor. Avroland'daki gelişmelerin, en azından kısa erimde Türkiye üzerinde olumsuz bir etkisi olacaktır yani Türk burjuva devleti AB normlarına uyum sağlama ve bu bağlamda kısmi demokratik iyileşmeler yapma konusunda kendisini daha az baskı altında hissedecektir. Objektif faktörler bunlar.

Bu arada şunu da belirteyim: AKP'nden beklenen demokratik açılım umutlarının sönmüldüğü ve hükümetin de artık vitrininde demokratik süsler" bulundurmaya gereksimin duymadığı bu koşullar, liberallerimizi daha da sağa kaymaya ve giderek daha açık bir karşı-devrimci ve anti-komünist bir çizgi izlemeye zorlamaktadır. Özel olarak Halil Berktaş'ın ve genel olarak Taraf gazetesinin ve onunla aynı çizgiyi paylaşan liberallerin düzen-yanlısı, devlet-yanlısı reflekslerini harekete geçiren bu sürecin bir yan ürünü de bu akımın saflarında bir çatlamanın yaşanması ve insansal ve ahlak reflekslerini yitirmemiş olan bazı liberallerin daha sol bir tutum almaya

yönelmesidir. Bunu, olumlu ve sevindirici bir gelişme olarak kaydedebiliriz ancak şu da unutulmamalı: Açıkça dile getirmeseler de, Berktaş'ın liberal ve demokrat eleştirmenlerinin önemli bir bölümü de, kapitalizmin alternatifsizliği"ni savunmakta, gerçek bir eşitlik ve özgürlüğün hüküm sürdüğü sınıfsız bir toplum kurma özlemini ütöpik bulmakta ve kapitalist sistemin ve rejimlerin kitlelerin devrimci zoruyla yıkılması düşünce ve eylemini reddetmekte, özetle çirkin ve itici yanlarından arındırılmış bir kapitalizmi savunmakta, yani son çözümlemede Berktaş ve ortaklarının dünya görüşünü paylaşmaktadırlar. Gene onlar, 2 Mayıs'ta yaptığı ve tartışmaların başlamasına yol açan konuşmasında devrimci hareketin 1977'deki durumuna değinirken,

Hemen hiç kimse barışçı ve demokratik değildi diyen Berktaş'ın bu kanısını bütünüyle paylaşmaktadırlar. Barışçı olanla "demokratik olanı antagonist gören ve en demokrat burjuvayı bile tutarlı devrimcilik ve enternasyonalizmin karşısında konumlandıran anlayış burada bir kez daha sergilenmiştir. Gerek teori ve gerekse pratik barışçı olan ile demokratik olan arasına ve zor içeren ile anti-demokratik ve gerici olan arasına eşit işareti koyan ve bir siyasal eylemi içeriğine değil biçimine bakarak değerlendiren bu anlayışın yanlışlığını yeniden ve yeniden göstermiştir. Bu yanlış eşitliği çürüten klasik örnek monarşiyi, Kiliseyi ve aristokrasiyi yıkan ve bu arada devrimci terörü cömert bir biçimde kullanan 1789 Fransız burjuva demokratik devrimidir. Sözüünü ettiğim hatalı anlayışın mantıksal sonucu, sömürücü sınıfların devrimci zor tekeli onamak ve kutsamaktır. Bu anlayış sahipleri, işçilere ve diğer sömürülen emekçilere kapitalizmi devrimci zorla yıkmayı yasaklamakla kalmamakta, ezilen ve sömürülen yığınların faşist teröre karşı öz savunmasını ve bu arada ezilen ulus ve milliyetlerin ulusal kurtuluş için devrimci zor kullanımını tu kaka etmektedirler. Örnekleme gerekirse bu anlayış, örneğin Rusya vb. işçi sınıfı ve halklarının Çarlığı bir ayaklanma ile yıkmaya hakkını olduğu gibi, Ermeni halkının Abdülhamit rejimine ve İttihat ve Terakki kliğine, Yahudi, Sovyet, Avrupa vb. halklarının Hitler ve Mussolini faşizmine, Çin ve Güneydoğu Asya halklarının Japon militarizmine, Vietnam, Kamboçya, Laos, Afganistan, Irak vb. halklarının ABD emperyalizmine ya da Filistin halkının Siyonist İsrail'e vb. karşı silahlı direniş ve öz savunma hakkını reddetmektedir. Bunun bir adım ötesi ise, işgallerin ve saldırı savaşlarının meşru kabul edilmesi ve işgal, kıyım ve jenosidlere karşı silahlı direniş ve öz savunmanın terörizm olarak nitelenmesidir. (Bu bağlamda, Türkiye'de bir tabunun kırılması, yani Ermeni sorununun tartışılması konusundaki katkılarına saygı duymakla

birlikte, Berktaş'ın bu bakış açısının, Ermeni halkının Hamidiye Alayları'nın saldırılarına, 1895-96 ve 1909 kıyımlarına ve 1915 jenosidine karşı SİLAHLI DİRENİŞ HAKKINI REDDETME anlamına geldiğini ve onu objektif olarak Osmanlı-Türk gericiliğinin ve jenosidin mimarlarının kampına yerleştirdiğini de belirtmek isterim.) Tarihsel deneyim şunu göstermektedir: Ezen ile ezilen, sömüren ile sömürülen arasındaki çelişmelerin keskinleştiği koşullarda zor sorunu insanların iradesinden bağımsız olarak ve kaçınılmaz olarak gündeme gelmekte ve liberallerimizin demokrasi, insan hakları vb. konusundaki - tümüyle sahte olmayan- olumlu tavırları bu koşullarda tam tersine dönmekte ve onları objektif ya da subjektif olarak siyasal gericiliğin kampında yer almaya götürmektedir.

Aslında Berktaş'ın 1 Mayıs 1977 eleştirisi bağlamında dile getirdiği sözünü ettiğim bu düşünceleri hiç de yeni değil elbet. Burada görece yeni olan, 1 Mayıs 1977 örneğinden yola çıkarak, daha doğrusu onu çarpıtarak devrimci zor kavramını karalamak ve küçültmek, hatt bu amaçla bir dalavereye başvurmaktır. Oysa, bir ilkokul beşinci sınıf öğrencisi bile, devrimci zorun hatalı kullanımı örneklerinden yola çıkarak onu tümüyle reddetmeye kalkışmanın en bayağı türden bir hile ve en rezilce bir demagoji olduğunu kavrayabilecektir. Bir yanlış anlamaya meydan vermemek için şunu da belirtmeliyim: Devrimci zorun tartışma götürmez meşruiyetinin altını çizmek ve sosyalist devrimin kural olarak burjuva devlet aygıtının kitlelerin devrimci zoruyla yıkılması sonucu gerçekleşebileceğini söylemek barışçı savaşım metotlarını reddetmek anlamına gelmez. Bir başka anlatımla burjuvazinin ordu, polis, istihbarat vb. örgütlerinin devrimci zor yoluyla yıkılmasının zorunluluğunu belirtmek, devrim-öncesi sürece grevler, boykotlar, işyeri işgalleri, kitle gösterileri, sokak eylemleri, genel grev gibi barışçı metotların damgasını vuracağını belirtmekle zerrece çelişmez. Türkiye gibi kapitalizmin orta düzeyde gelişmiş ve işçi sınıfının ve diğer sömürülen emekçilerin örgütlenme ve hak alma olanak ve geleneklerinin belli ölçüde oluşmuş ve yerleşiklik kazanmış olduğu ülkelerde (ve daha ileri ülkelerde) devrimci süreç ESAS OLARAK, barışçı ya da daha doğru bir anlatımla silahlı-olmayan savaşım ve örgütlenme metotları aracılığıyla ilerleyecektir. Öte yandan bunun, faşist saldırılara ve devlet terörüne karşı silahlı öz savunma eylemleri ve bu eylemlerin gerekli kıldığı örgütlenmeler oluşturmakla çelişmediği de açık olmalıdır.

Gelelim Berktaş'ın bu çıkışına yol açan ve/ ya da zemin oluşturan subjektif faktörlere. Bence Berktaş'ın açıklamasının bu süreçte bir işaret fişegi rolü oynaması hiçde rastlansal değildir. Yazarımızın anti-komünist ve devlet-yanlısı ve sertliğiyle bir çok insanı şaşkırtan çıkışı, kişisel bir nitelik taşımaktan ziyade onun, içinden çıktığı ve mayasında sol düşmanlığı bulunan Aydınlık geleneğinin genel siyasal çizgisini yansıtmaktadır. Bu bakımdan Berktaş'ın, Libya ve Suriye'yi hedef alan emperyalist ve gerici saldırıları ve terörizmi alkışlayan Taraf gazetesinin desteğiyle yaptığı bu çıkışın, onun düzeni ve devleti savunma içgüdüleriyle son derece uyumlu bir davranış olduğunu söyleyebiliriz. (Bu konuda bkz. Garbis Altınöğlü, Y. Çongar, A. Altan ve M. Altan'ın Düşünceleri Işığında Emperyalizm, Asker Darbeler ve Liberallerimiz) Bu nedenle sözlerimi, Halil Berktaş'ın saflarında önemli bir rol oynadığı ve uzun süre öndegelen yöneticilerinden biri olduğu Aydınlık hareketine değinerek bitirmem gerekiyor.

1969'da oluşmaya başlayan ve o zaman TİİKP (=Türkiye İhtilalci İşçi-Köylü Partisi) olarak tanınan bu hareket, Maoist, enternasyonalist ve anti-revizyonist söylemine rağmen aslında milliyetçi-reformist bir nitelik taşıyordu. (TİİKP'nin ya da Şafak revizyonizminin görüş ve taktiklerinin kapsamlı bir eleştirisi için, İbrahim Kaypakkaya'nın Seçme Yazılarında yer alan değişik makalelere bakılabilir.) 1970'lerin ortalarına kadar bu konumunu sürdüren Aydınlık hareketi, özellikle Türkiye'de sınıflar ve siyasal güçler arasındaki çelişmelerin keskinleştiği 1970'lerin ikinci yarısında giderek daha da sağa savruldu. Bu süreç, kabaca 1978'den itibaren Aydınlık geleneğinin, genel olarak sola karşı açık düşmanlık tavrı alması ve karşı-devrimci bir çeteye dönüşmesiyle sonuçlanacaktı. Böylece Ocak 1978'de TİKP (=Türkiye İşçi-Köylü Partisi) adı altında örgütlenen Aydınlık geleneği, sol hareketin dışında milliyetçi, devletçi ve pro-Amerikan bir örgütçük haline geldi. 1970'lerin ikinci yarısında Türkiye devrimci hareketine damgasını vuran ve bazı durumlarda silahlı çatışmalara kadar varan ve birbirlerini karşı-devrimci olarak ilt etmeye varan bir sektarizmin varlığı bir gerçek. Ancak bu hastalık, kendisi dışındaki bütün sol grupları sahte sol ve Moskova'nın kışkırttığı ve yönlendirdiği teröristler olarak nitelendiren, 1979-80 yıllarında illegal çalışma yürüten

devrimci kadroların gerçek adlarını, fotoğraflarını ve çalışma yürüttükleri alanları günlük gazeteleri Aydınlık'ın sayfalarında yayınlayan, sosyal-emperyalist Rusya'nın Türkiye ve dünya halklarının baş düşmanı olarak değerlendiren, kendisini Türk burjuva devletin, onun ordusunun ve ABD emperyalizminin yanında konumlandıran ve 12 Eylül asker -faşist darbesini alkışlayan Aydınlık evresinin durumuyla kıyaslanamaz. Dahası böyle bir ideolojik-siyasal duruşa sahip olanların şimdi çıkıp da sol hareketin 1 Mayıs 1977 döneminde girmiştiği hatalı şiddet eylemlerini eleştirmeye ne denli haklarının olduğu (EK'te sunacağım alıntılar, konuyu yakından bilmeyen genç devrimcilerin TİKP-Aydınlık geleneğinin bu özelliğini daha iyi kavramasına yardımcı olacaktır.) Halil Berktaş, başını Doğu Perinçek'in çektiği Aydınlık evresinin en öndegelen isimlerinden biriydi. Bu vrenin diğer yöneticileri arasında Oral alışlar, şahin Alpay, Gün Zileli, Cengiz andar, Hasan Yalçın, Ferit İlsever, Bedri Gültekin gibi tanınmış kişilikler de bulunuyordu. Sözünü ettiğim kişilerin hepsi değilse de çoğu 1960'ların sonlarından 1980'lerin sonlarına kadar uzanan bir dönemde Doğu Perinçek'le birlikte hareket etmişler, yani 1978'den itibaren örgütlerinin açıkça gerici bir karakter taşıyan siyasal çizgisini istikrarlı bir biçimde savunmada diretmişlerdir. Bu isimlerin bir bölümü 1992'de kurulan Sosyalist Parti'de ve daha sonra onun yerine kurulan İşçi Partisi'nde Doğu Perinçek'le birlikte hareket etmeye devam etmişlerdir.

* * * * *

Yaşanan sremaskelerin inmesi/ indirilmesi, aynıların aynıyerde ve ayrıların ayrıyerde toplanmasıdoğrultusunda ilerlemektedir. Buna sevinmek gerekiyor. Ezilen ve sömürülen kitlelerin, zincirlerinden kurtulmalarının en önemli önkoşullarından biri de onların milliyetçi, demokratik ve barışçı yanılısamalarından kurtulmalarıdır.

DİPNOTLAR

(1) Bu verilerin önemli bir bölümüde 1 Mayıs 1977 katliamının hemen ardından ortaya çıkmıştı. Bir kaynakta bu konuda şunlar söyleniyordu:

14 Mayıs (1977- G. A.) Cumartesi günü Halkın Yolu, Halkın Birliği ve Halkın Kurtuluşu gazeteleri tarafından düzenlenen halka açık basın toplantısında bu belgelerden bir kısmı basına ve beşbini aşkın bir halk topluluğuna sunuldu olayların gelişimi gerçekten olduğu gibi anlatıldı. Belgeler içerisinde, olayları, özellikle de olay sırasında Sular İdaresi üzerinden ateş açan eli tomsonlu 5 katili tesbit eden film ve bir grup DİSK görevlisi işçinin açıklaması ile olaydan önce devrimcilerin hareketini, DİSK görevlilerinin devrimcilere karşı tedbirlerini, meydana gelişen olaylardan görüntüleri tesbit eden slayt gösterisi büyük önem taşıyordu...

Halkımızın gerçekleri öğrenmesine daha fazla yardımcı olabilecek bilgilerin bir bölümü Halkın Kurtuluşu'nun 56. ve Halkın Yolu'nun 13. sayısında verildi. Bu sayımızda bu belgeler ve bilgiler ile buna ek olarak DİSK görevlisi bir işçi arkadaşın açıklamasını veriyoruz. Olay hakkında bize ulaşan sağlam ve dikkate değer bütün belge ve bilgileri açıklamaya devam edeceğiz. (1 Mayıs Katliamının tertipçileri açığa çıkıyor! ,Halkın Birliği, Sayı: 9, 24 Mayıs 1977) Aynı yazıda şu bilgiye de yer veriliyordu:

Olaydan çok kısa süre önce 20 numaralı polis timinin 132'ye telsizle Sular İdaresi'nin üzerindeki silahlı adamlarını almalarını istediği, 132'nin ise 'ben alamam' cevabını verdiği bilinmektedir. Olay sonrasında Sular İdaresi üzerindeki silahlı kişilerin polise teslim olduğu da tesbit edilmiştir.

EK: AydınlıkçılarınAydınlık,Halkın Sesi,Saçakgibi dergilerinde, broşürlerinde ve başka yerlerde dile getirdikleri görüşlerden seçmeler.

Devrimciler bugün üçüncü dünyayı, dünya devriminin temel gücü olarak görüyorlar. Hemen belirtelim bu temel güce İran Şahı'nın, Süleyman

Demirel'in veya (Filipinler diktatörü- G. A.) Markos'un devletleri de dahildir. (Halkın Sesi, Sayı: 26)

NATO dün olduğu gibi bugün de emperyalist bir pakttır. Fakat aynı zamanda esas saldırgan emperyaliste karşı koyan bir pakttır. (Aydınlık, Sayı: 72, Şubat 1977)

Proleter devrimcilerin bugünkü siyaseti, ordunun parçalanması ve zayıflatılması amacını taşıyor. (Aydınlık, Sayı: 78, Ağustos 1977)

Bugün 1971 direnişi diye göklere çıkarılan hareketler maceracılıktan başka bir şey değildir. Bu eylemler sonuç olarak devrimci güçlerin dağılmasına ve faşistlerin ilerlemesine hizmet etti. Bir çok devrimcinin ve devrimci enerjinin heba olmasına yol açtı. O günlerde burjuva basını bu tür eylemleri kasıtlı olarak abarttılar. Bir çok devrimci ise büyük bir yanılgıya düşerek bunun devrimci propaganda' olduğunu sandılar. Diğer yandan, revizyonistler ve darbeci-reformistler de maceracı eylemlere girişen gençleri bu yolda teşvik ettiler. (Gün Zileli, Sol Kendini Anlatıyor, İstanbul, MAY Yayınları, 1977, s. 268-69)

Maceracılık, bugün Türkiye'de artık halk düşmanı ve devrim düşmanı bir nitelik kazanmıştır. Sovyet sosyal emperyalistleri, 1970 yıllarından beri maceracı örgütlerin içine sızıyor, bunlar aracılığıyla Türkiye'yi iç kargaşalığa sürüklüyor ve halkın güçlerini bölmeye çalışıyorlar. (Doğu Perinçek, Yolumuz Aydınlıktır, Gelecek Aydınlik, Aydınlik, 20 Mart 1978)

Sovyet sosyal-emperyalizminin önemli ölçüde yönlendirdiği çeşitli maceracı örgütler, bugün halk düşmanı çeteler halini almıştır. Yaptıkları bütün iş, halka saldırmak, halkı parçalamak, yığınları devrimci mücadeleden uzaklaştırmak ve devrimciliği gözden düşürmektir. Mahallenin haracını yiyen serseri ve kabadayı, bugün bu işi Ülkü Ocaklı veya TİKKO gibi halk düşmanı çeteler içinde devam ettirmektedir. Gene bazı maceracı çeteler, kendilerine karşı çıkan herkesi okullara almamaya kalkışmakta ve haraç toplamaktadır. (Anarşinin Kaynağı ve Devrimci Siyaset, İstanbul, Aydınlik Yayınları, 1978, s. 16)

Bazı sahte solcu gruplar, TİKKO'cu canileri açıkladığımız için bizi 'ihbarcılık'la suçluyorlar. Kimi, kime ihbar etmişiz? Kontrgerillayı Kontrgerillaya ihbar etmek kadar anlamsız bir şey olabilir mi? (Aydınlık, 29 Mart 1978)

Anarşinin iki kolu var Türkiye'de. Birisi Kontrgerilla ve MHP, diğeri Beşinci Kol ve sahte sol. Birincisi, yani Kontrgerilla ve MHP bize Amerika'nın hediyesi, ikinci ise Beşinci Kol ve sahte sol ise Rusya'nın hediyesi...

Bunlar niçin sahte solcu? Çünkü faşistlerin halka saldırırken kullandıkları bütün yöntemleri kullanıyorlar. Faşistler gibi halk üzerinde küçük bir zümrenin tahakkümünü kurmak istiyorlar. Onun için sahte solcular. İkisi de yani faşistler de sahte solcular da halkın üzerine gelişigüzel ateş açıyor. İkisi de kahve tarıyor, sahte solcular da faşistler de. İkisinde de yüzen gezen silhlar var. (Doğan Yurdakul, Türkiye'de Anarşi, Aydınlık Yayınları, İstanbul, 1979, s. 52)

Bugün 'iç savaş' veya 'silhli mücadele' taktiğini benimseyen maceracı örgütlerin tümü pratikte Sovyet sosyal-emperyalistlerinin Türkiye'yi ele geçirme emellerine hizmet ediyorlar. Çünkü onlar, Türkiye'de milli çelişmenin belirleyici bir nitelik kazandığını göremiyorlar. (...) Bunu kavrayamayarak, esas darbeyi Türkiye devletine ve orduya yöneltenler, Brejnev'in gösterdiği hedefe saldırıyorlar. (Doğu Perinçek, Başyazı, Aydınlık, 24 Ocak 1979)

Sovyetler Birliği, bu niteliğiyle bir zamanlar Hitler'in ve 1945'ten sonra da çeyrek yüzyıl ABD emperyalizminin giydiği çizmeleri ayağına geçirmiş, artık dünya gericiliğinin, faşizmin merkezi, savaşın kaynağı ve dünya halklarının baş düşmanı haline gelmiştir. (Türkiye İşçi-Köylü Partisi'nin Siyas Çizgisi, Ankara, TİKP Yayınları, 1980, s. 11-12)

Eskiden ABD'nin Avrupa'yı denetim altına alma, sosyalist ülkeleri kuşatma ve Üçüncü Dünyaya hükmetme aracı olan NATO, günümüzde Sovyetler Birliği'ne karşı Avrupa'nın savunma örgütü haline gelmiştir. (aynı yerde, s. 17)

Bugünkü görev, Sovyetler Birliği'nin yayılma çabalarına karşı, ABD dahil dünyanın barıştan yana olan bütün ülkelerinin içinde yer aldığı mümkün olan en geniş barış cephesini gerçekleştirmek ve güçlendirmektir. (aynı yerde, s. 23)

Bugün daha berrak olarak görüyoruz ki, toplumun tortusuna dayanan sahte solcu örgütlerle birlikte yürüyen, halkla birlikte yürüyemez. Halkla beraber yürüyen, sahte solcu grup ve örgütlerle beraber yürüyemez. Devrimci hareket içinde bir sapma olarak ortaya çıkan revizyonizm ve maceracılık, esas olarak halk düşmanı bir nitelik kazanmıştır. (aynı yerde, s. 60)

Milli Güvenlik Kurulunun ve ordunun başında bulunan generallerin zaman zaman Ortadoğu'daki hegemonya mücadelelerine dikkat çekmeleri ve Sovyetler Birliği'ne karşı uyanık bir tutumu savunmaları da ülkemizin yararınadır. Afganistan'ın işgalinden sonra ordu, dış tehdide karşı milli savunma görevinde yoğunlaşmak ve bu nedenle Sıkıynetimi bırakmak istemektedir. (aynı yerde, s. 69)

Anarşi odaklarına karşı bir milli seferberlik iln edilmelidir. Hükümet, halkın desteğini alarak terör örgütlerinin beynine inmelidir. (aynı yerde, s. 92)

Bugün gerçek bir devrimci, gerçek bir halki Türkiye devletinin yaşamasından yanadır. Hatt tarih, bugün devrimcilerin omuzlarına devleti yaşatmak için en nde savaşmak zorunluluğunu yüklemiştir... TC bugün yaşamak için kendisine gerçek devrimciler ve demokratlar kadar sağlam savunucular bulamaz. (Başyazı, Doğu Perinçek,Aydınlık, 1 Ağustos 1980)

İddianame, bizim devleti yıkmak ve orduyu parçalamak için çalıştığımızı ileri sürüyor. () TİKP'nin devlete ve orduya karşı tutumu son derece açıktır. TİKP, dünyadaki gelişmeleri değerlendirerek, 1978 Ocağındaki kuruluşundan itibaren Türkiye devletini ve orduyu, dış tehdide karşı koruma ve güçlendirme çizgisi benimsemiş ve uygulamıştır. Bunun yüzlerce kanıtı vardır. (Doğu Perinçek, Sorgu, TİKP İddianame ve Sorgu, Derleyen: Selim Arıkdal, Avukat Hüseyin Gökçearslan'ın kendi yayını, Ankara 1981, s. 124)

Partimiz, orduyu parçalamak bir yana, orduyu düşman iln edenlerin adresini göstermiştir. (...) Orduyu savunan tutumumuzu her olayda ortaya koyduk. Subaylara ve askerlere kurşun sıkılmasını her seferinde kınadık...

Orduyu parçalamak amacını güden bir parti, hiç ordunun daha fazla silhlanmasını ve modernleşmesini ister mi, hiç orduya yönelen saldırılara göğüs gererler mi? (Doğu Perinçek, aynı yerde, s. 129)

Partimizin ayrılıkçılık ve bölücülüğe karşı tutumu, Doğu bölgesindeki çeşitli illerimizin vali, emniyet müdürü ve sıkıyönetim komutanlarınca da kabul ve ifade edilmiştir. Mahkemenizden, kendilerinin tanık olarak dinlenmesini talep edeceğiz. (Doğu Perinçek, aynı yerde, s. 139-40)

(Aydınlık'ın) 'Bilinmeyen Sol' dizisinde ise, sahte solcu terör çetelerinin halkı hedef alan cinayetleri aydınlatılmıştır.

Devlet, teröre karşı mücadelede Aydınlık'tan yararlanmıştır. Birçok yetkili bu gerçeği belirtmiş ve Aydınlık'a sık sık başvurmuştur. (Doğu Perinçek, aynı yerde, s. 166)

Şunu hemen belirtelim ki, Apocuların ne halkla, ne solculukla bir ilgisi yoktur. Bu örgüt, vatanın, ulusun, solun ve demokrasinin düşmanıdır. Apocuların girdikleri her yerde vatandaşın derin bir suskunluğa gömülmesi, bugüne kadar öldürdükleri insanlar arasında solcu vatandaşların önemli yekun tutması, bunun en açık göstergelerinden biridir.

Apocu halka baskı yapar, yarattığı dehşete dayanarak iş görür. Halk Apocudan nefret eder, bir Apocu kahveye girdiğinde kahveyi terkeder. Halk, geçmişte

gücünün yettiğinde Apocuya karşı direnmiştir.

İşte bu nedenle, halka düşman ve yabancı çıkarların leti bir güce karşı mücadele, onun tam zıddı bir yönelimle başarıya ulaşabilir. Önemli olan, köylü vatandaşı Apocudan kesinlikle ayırmak, Apocunun dehşetine karşı, ona müşfik insan elini uzatmaktır.

Köylü vatandaşın gönlü ferah olursa, Apocunun içi kararır. (Apocular Olayı,Saçak, Sayı: 10, Kasım 1984, s. 2-3)

Ermeni teröristleri ve Apocular Türkiye'nin uluslararası yalnızlaşmasından cesaret ve güç alarak ülkemizin başına bel olmuşlardır...

... Bu cephede tek çözüm ise teröre ve Sovyet tehdidine karşı Batı ile dostluk ve işbirliğini güçlendirmektir... Siyasi, sosyal, iktisad , kültürel ve asker alanlarda Batı ile ilişkilerimiz hayati önemdedir. (1985 Yılında Türkiye'nin Tek Alternatifi,Saçak, Sayı: 12, Ocak 1985, s. 4)

1978'den sonraki hatalarımızın merkezinde, milli çelişmeyi esas alarak cephemizi Sovyetler Birliği'ne dönmemiz bulunuyor. Sovyetlerin hegemonyacı bir devlet olarak 1975 sonrasında inisiyatifi ele alması, bizde sübjektif ve Türkiye açısından abartmalı değerlendirmelere ve bundan türeyen bir dizi yanlış tavra ve politikalara yol açtı. Biz Sovyetler Birliği'nin 1980'den itibaren inişe geçeceğini önceden gördük. Ama, bu yüzden daha da saldırganlaşacağı varsayımını temel aldık. Bu yanlış çıktı. Türkiye sosyalistlerine tavırlarımızda da ciddi hatalarımız vardı. TKP, TİP ve TSİP gibi Sovyetlerin etkilediği örgütlere sosyal-emperyalizmin beşinci kolu' ve halk düşmanı' dedik. Yine zaman zaman halkla karşı karşıya gelen bireysel terör hareketlerine bakarak, bir çok devrimci sosyalist örgüt veya grubu, özellikle 1 Mayıs 1977'den sonra sahte sol' olarak niteledik. İkisi de yanlıştı. Oysa bunlar demokratik mücadelede halkın safındaydı. (Doğu Perinçek,Sosyalist Sol Konuşuyor, İstanbul, Cem Yayınevi, 1989, s. 23-24)

14-16 Mayıs 2012